

Weichbild magdeburski w układzie śląsko-małopolskim.**Tekst kompilowany uwzględniający wersje sandomierską i krakowską**

Rękopis Biblioteki Opactwa Św. Floriania Austria (Stiftsbibliothek St. Florian), sygn. 551/XI, k. 49–50

Odczyt: Maciej Mikula

Artykuł 59 [Gn. 56]

[59] Qui^a duellarie suum equalem salutaverit, hunc iudicem petere oportebit, ut se intromittere possit de uno suo pacis violatore, quem ibi videt. Cum hoc per sententiam fuerit diffinitum, tunc in sententia requiret, per quem modum se de ipso intromittere debeat, ut sibi proficiat in iure. Tunc sibi de iure diffinitur, curialiter per oram vestimenti. Et cum se de ipso intromittat, pronunciat sibi causam, pro qua se de ipso intromiserit, quod statim potest, si vult, aut pro quo colloquium habere. Tunc ipsum inculpate oportebit, quod in eo pacem infregit aut in strata regia, aut in villa, qualiter infrigerit, eodem modo super eum queruletur. Tunc iterum ipsum inculpet, quod ipsum depredavit et talem vim in eo fecit, quam bene probare poterit. Tunc vulnus demonstret aut cicatricem, si vulnus sit sanatum. Tunc ulterius conqueratur, quod ipsum spoliaverit bonis suis et ipsis sibi tanta recepit, quod bene duellum dici meretur. Hec tria criminalia facta omnia simul conqueratur, de quoquaque horum trium obtinuerit, extunc suum ammisit. Tunc loquuntur ulterius: ego ipse ipsum solum vidi, et ipsum proclavi clamore. Si fateri voluerit, hoc diligo, et si noluerit, tunc ipsum omni iure vincere volo, ut michi vulgus hic diffinierit aut scabini, [k. 49v] si sub banno regio fuerit. Extunc ille petat satisfacionem, quam sibi facere debet. Tamen vir potest suam querimoniam meliorare aut satisfacionem, si voluerit, et facta satisfacione ille exhibeat suam innocentiam, hoc iuramentum, quod ipsum iurare oportet monomochale et iuramentum, si ipsum iure incitaverit et si ibi fuerit, hoc est perficere si potuerit pro inbecillitate sui corporis. Quivis vir potest se a duello excusare illi viro, qui sibi paris condicionis non fuerit. Ille autem, qui nobilioris nature fuerit, ille preesse non potest [illi], qui deterioris nature fuerit, si ipsum alloquetur. A duello eciam cedere potest, qui post meridiem allocutus fuerit, nisi ante meridiem esset inchoatum, iudex eciam debet habere clipeum et gladium illi, super quem allocutum fuerit. A duello eciam potest accipere suos affines, si uterque suus affinis et ita consanguineitatis linea coniuncti fuerint, quod simul pugnare non poterint. Iudex eciam duos nuncios dare debet cuilibet hiis, qui pugnare debent, qui videant, ut habeant attinencia secundum veram consuetudinem. Coreum et linea indumentum [s] induere possunt, quantum placet. Caput et pedes antea nudi sint, in manibus cirotecas habeant, unum gladium nudum in manu et alio cinctus, aut duobus, hoc arbitrio eorum committitur, et unum clipeum rotundum in manu, ubi non aliud quam lignum aut coreum sit, preter manu tectorium, quod potest esse ferreum, unam tunicam absque manicis super preparamenta. Eciam iudex debet iudicare pacem circa collum, quod nemo eos impediat circa duellum. Cuilibet ipsorum iudex unum virum habeat, qui plangam ferat qui ipsos

in nichilo impedire debent nisi si unus ceciderit, quod plangam interponat, aut si vulneratus fuerit. Aut si plangam desiderat, hoc idem facere, nisi voluntas iudicis fuerit, non potest. Postquam circulo pax indicta fuerit, ambo debent circulum affectare, quem ipsum iudex licenciare debet, et finalia ferimenta de vaginis gladiorum deponere debent, nisi a iudice licenciam habuerint. Ambo ornati debent ire ante iudicem, et ambo iurare debent: unus, scilicet actor, quod causa sit vera, pro qua super ipsum querelam fecerit, et respondens, quod sit innocens. Sic ipsis Deus adiuvet ad suum duellum. Sol etiam ipsis dividi debet recte, quando primo conveniunt. Si vincetur ille, super quem conqueritur, tunc iudicetur sententiam [s] capitali. Sin autem vincerit, dimittetur [k. 50] cum pena et emenda. Actor primo circulum intrabit. Si alter diu tardaverit, iudex debet ipsum per preconem multe^b vocare in illa domo, ubi se preperaverit, et duos scabinos cum ipso mittere debet. Sic cittari debent primo et secundo et tercio, et si ad terciam citacionem non venerit, tunc querulator surgat et se ad duellum exhibeat. Et statim percuciet duos ictus et semel fingat contra ventum, cum eo ipse suum adversarium devicit tali causa sive querela, pro qua ipsum fuerat allocutus. Et iudex sibi debet iudicare, sicut fuisset duello coniunctus, sic mortuus debet convi[n]ci, si in furtu aut rapina, aut in tali crimine fuerit occisus. Sin autem mortuus cum septem testibus protestari poterit, extunc ad duellum se non indiget exhibere contra ipsum. Sin autem alter agnatus mortui, quicumque fuerit, loco ipsius per duellum se exhibuerit, hic extinguet omne testimonium, quia tunc ipsum absque duello vincere non potest, ut superius est expressum. Si vincetur etiam et ille, qui ad duellum captivatus aut salutatus fuerit, aut promittit aut fideiussorie caucionem fecerit comparere et non comparuerit ad iustam responsivam.

^a zostawione miejsce na ozdobny inicjał Q wysokości dwu wersów, zaznaczone niewielkie q; ^b odczyt niepewny

[hasła: sędzia, pokój, wyrok, prawo, pojedynek sądowy, skarga, droga królewska, oskarżenie, rana, blizna, dobra, sąd królewski, ławnik, gwar, zabezpieczenie, przysięga, niewinność, niepełnosprawność, równy stanem, szlachcic, tarcza, miecz, krewny, zwyczaj, pięściarz, wola, powód, kradzież, świadek, krewny po mieczu, nawiązka, kara sądowa, mulkta, posiedzenie]